

FUNDATIA REFORMA JUSTITIEI PENALE

Str. Doamnei, nr. 17-19, et. 2, cam. 218, Bucuresti, Romania

Tel/Fax + 4 021 3161505

secretariat@penalreform.ro

www.penalreform.ro

Alternative la pedeapsa inchisorii pentru minori

Fundatia Reforma Justitiei Penale, in cadrul activitatilor sale, urmareste si promovarea masurilor alternative la detentie pentru minori in vederea unei mai bune reintegrari sociale a minorilor aflati in conflict cu legea si al caror acces la justitie este limitat.

Astfel, in proiecte desfasurate in parteneriat cu institutii publice si ONG, au fost elaborate o serie de recomandari pentru dezvoltarea legislatiei si pentru implementarea alternativelor la detentie pentru minori la nivel de comunitati locale.

O parte importanta dintre copiii care ajung in sistemul de justitie penala apartin unor categorii vulnerabile de populatie. Este necesar de aceea, ca institutii precum probatiunea si sistemul penitenciar, care sunt responsabile pentru reintegrarea sociala a persoanelor condamnate, sa isi poata integra interventiile cu efortul mai larg facut la nivel de societate pentru asigurarea accesului egal al membrilor grupurilor vulnerabile la bunuri si servicii publice, astfel incât sa fie respectate drepturile omului si demnitatea umana.

In comunitatile in care exista un numar semnificativ de membri ai unor grupuri

vulnerabile (romi, copii institutionalizati, tineri cu risc de dependenta de drog, etc.) trebuie pus accentul pe proiecte de dezvoltare comunitara, care trebuie sprijinite financiar si politic de autoritatile publice.

Dificultatile cu care se confrunta grupurile vulnerabile se constituie in probleme care implica cvasiunanimitatea membrilor unei comunitati locale.

Cauzalitatea, ca si solutiile problemelor sociale legate de integrarea grupurilor vulnerabile intr-o comunitate, trebuie intelese si abordate integrat, luând in considerare relatiile complexe sociale, economice, sau culturale care se dezvolta la nivel local.

In acest context, este relevanta implicarea autoritatilor publice, ca reprezentând majoritatea dintr-o comunitate, in identificarea si punerea in practica a unor solutii eficiente. Autoritatile publice raspund in fata comunitatii pentru rezolvarea efectiva a problemelor cu care aceasta se confrunta si au o semnificativa capacitate de mobilizare a resurselor locale.

Alternativele la pedeapsa cu inchisoarea pentru minori se dezvolta pornind de la principiul international in materie: “devierea minorilor infractori de la sistemul de justitie penala”.

Acest principiu trebuie aplicat inca din etapa urmaririi penale. In acest sens, ar fi bine sa se prevada in Codul de Procedura Penala masuri alternative la arestul preventiv (ex. supravegherea din partea consilierilor de probatiune, includerea in programe speciale ale unor centre de zi sau rezidentiale infiintate de DGASPC sau ONG acreditate si monitorizate de serviciile de probatiune sau ONG), in asa fel incat copiii cercetati pentru fapte penale sa poata fi supravegheati pentru a se asigura participarea lor la desfasurarea urmaririi penale, dar sa se evite arestarea lor.

Pentru minorii care sunt la prima fapta, iar fapta savarsita prezinta un grad de

pericol social scazut, ar trebui sa existe posibilitatea legala de a evita procesul penal prin diferite masuri (altele decat masurile administrative).

De asemenea, la nivelul legislatiei, ar fi utila marirea numarului de infractiuni pentru care sa fie posibila impacarea partilor, atat in timpul urmaririi penale, cat si in instanta sau dupa punerea in executare a pedepselor.

Standardele minime ale Natiunilor Unite pentru administrarea justitiei juvenile (Regulile de la Beijing) prevad o serie de masuri care sunt aplicate foarte putin in sistemul de justitiei romanesc si care pot fi eficiente pentru minorii care au savarsit fapte penale:

- ordine de ingrijire, orientare si supraveghere
- probatiune
- munca in folosul comunitatii
- penalitati financiare, compensatii sau reparatii
- ordine de tratament
- ordine de participare la activitati de grup sau alte activitati similare
- ordine de incredintare in familii substitut, in comunitati sau alte asezaminte educatoinale

Ar fi utila integrarea in sistemul de protectie a copilului a tuturor institutiilor care se ocupa de executarea masurilor si sanctiunilor alternative la detentie sau educative dispuse de instante pentru minorii care intra in conflict cu legea penala.

Centrele de reeducare (CR) pentru minori, desi sunt considerate o alternativa la detentie, sunt totusi administrate ca parte a sistemului penitenciar. Consideram ca CR ar trebui organizate ca institutii apropiate de comunitate, care sa asigure mentinerea unui contact cât mai intens cu familia al minorilor condamnati.

In locul centrelor de reeducare existente ar trebui create centre deschise, semideschise si inchise pentru minorii care executa pedepse privative de libertate. Astfel de centre ar trebui sa gazduiasca un numar de maxim 30 de copii si sa existe in fiecare unitate administrativ-teritoriala pentru a asigura mentinerea legaturii minorului cu familia.

ONG ar trebui incurajate si sustinute sa:

- dezvolte si sa implementeze programe asistare a minorilor cu comportament intractional in cazurile de neincepere a urmaririi penale cat si pe timpul urmaririi penale
- se implice in elaborarea si implementarea unor programe de alternative la detentie:
  - programe de munca in folosul comunitatii (identificarea plasamentelor de munca in folosul comunitatii, monitorizarea minorilor la locul de munca, supravegherea minorilor in familie si in comunitate)
  - programe de mediere victima-infractor
  - programe de reparare a pagubelor produse prin infractiune
- participe mai activ in programe de mediere consiliere, supraveghere si monitorizare a minorilor cu comportament infractional
- sustina interventia adresata beneficiarilor directi ai masurilor alternative la

detentie prin:

- programe de consiliere psihosociala pentru minorii aflati in conflict cu legea penala
- programe destinate imbunatatirii performantelor scolare si reintegrarii in sistemul formal de invatamant
- programe de consiliere vocationala
- programe de petrecere constructiva a timpului liber
- programe de sprijin material
- mediarea delincvent – comunitate
- advocacy in vederea obtinerii unor servicii medicale, educationale, juridice, sociale existente in comunitatea respectiva.

In ce priveste executarea pedepselor privative de libertate si reintegrarea sociala a copiilor infractori, din experienta noastra putem spune ca in prezent serviciile de educatie si asistenta psihosociala din penitenciare fac eforturi semnificative in directia pregatirii pentru liberare si a reintegrarii sociale a persoanelor private de libertate, inclusiv a copiilor condamnati pentru fapte penale.

Serviciile sociale din comunitate, asigurand interventii adaptate nevoilor specifice ale membrilor comunitatii, pot contribui semnificativ la adaptarea si cresterea eficientei sistemului penitenciar in reintegrarea copiilor in comunitatile locale respective.

Spre deosebire de sistemul penitenciar inasa, serviciile sociale din comunitatile locale nu alocă un nivel egal de resurse materiale si nici nu dispun de resursele de expertiza necesare pentru reintegrarea sociala a persoanelor anterior aflate in detentie.

Mai mult, comunicarea dintre serviciile sociale din comunitate si cele din penitenciar este practic inexistentă, ceea ce face dificilă continuarea în comunitate a eforturilor de educație și reintegrare socială inițiate în detenție.

Sistemul de protecție a copilului, prin instituțiile publice sau ONG, trebuie să se implice mai direct în protejarea minorilor aflați în instituții ale sistemului penitenciar, în arestul poliției, sau în probatiune.

Autoritățile responsabile cu protecția copilului trebuie să aibă atribuția de a monitoriza și evalua respectarea drepturilor copiilor care execută măsuri și sancțiuni dispuse de instanțe în instituții de protecție a copilului, penitenciare sau în comunitate.

Serviciile sociale (atât cele publice, cât și cele ale ONG) din comunitate trebuie să acorde o mai mare atenție păstrării legăturii cu minorii care execută sentințe penale în penitenciare sau centre de reeducare pentru minori, uneori la o departare semnificativă de casă. În acest sens sunt necesare:

- o formare și informare specifice adresate profesioniștilor care lucrează în serviciile sociale. Supravegherea copiilor care execută măsuri sau sancțiuni comunitare sau privative de libertate trebuie realizată de personal specializat. Pentru aceasta este nevoie de o formare specifică a personalului de la nivelul instituțiilor din asistența socială, educație și justiție (servicii de probatiune, unități penitenciare, instanțe de judecată) pentru a lucra cu minorii care încalcă legea.
- inițierea unui cadru de reglementare care să faciliteze comunicarea dintre serviciile sociale din comunitate și cele din penitenciare

Situația copiilor care au fost condamnați penal, care execută măsuri alternative la închisoare sau care se eliberează din penitenciare, trebuie adresată prin implicarea serviciilor sociale din comunitate, astfel încât să existe o continuitate a asistenței, iar

interventiile care se fac in cadrul sistemului de justitie sa poata fi continuate si valorificate in comunitate.

Pentru asigurare eficientei interventiilor, consideram ca este o prioritate corelarea politicilor penale cu politicile de protectie a copilului si integrarea asistentei oferite copiilor in sistemul de justitie cu asistenta oferita la nivel de comunitate, de sistemul de protectie a drepturilor copilului.

Copiii care executa masuri impuse de instantele penale trebuie sa aiba acces la toate serviciile oferite copiilor in comunitate, la standardele asigurate in comunitate.